

References:

1. *Denderenko O. O.* Metodyka realizatsii intehratyvnoho pidkholodu do navchannia maibutnikh sudnovykh mekhanikiv pry vyvchenni osnov hidromekhaniky / V. D. Sharko, O. O. Denderenko // Naukovi zapysky. – Seriiia : Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnolohichnoi osvity. – Kropyvnytskyi : RVV KDPU im. V. Vynnychenka, 2016. – Vypusk 9, ch. 2. – S. 279-288.
2. *Denderenko O. O.* Psykholoho-pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh sudnovykh mekhanikiv zasobamy intehratsii pryrodnychukh i zahalnotekhnichnykh dystsyplin / V. D. Sharko, O. O. Denderenko // Aktualni naukovi doslidzhennia u suchasnomu sviti : zbirnyk naukovykh prats DVNZ “Pereiaslav-Khmelnyskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet im. H. Skovorody”. Seriiia : Pedahohika. – Pereiaslav-Khmelnyskyi : FOP “Kravchenko Ya.O.”, 2017. – Vypusk 11 (31), ch. 14. – S. 80-85.
3. *Sokol I. V.* Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh sudnovykh mekhanikiv u protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin : dys. ... kan. ped. nauk : 13.00.04 / Ihor Vasylovych Sokol. – Kherson, 2011. – 278 s.
4. *Sharko V. D.* Tekhnolohii kompetentnisno-orientovanoho navchannia uchniv pryrodnychukh dystsyplin (na prykladi fizyky) // Teoretyko-metodychni osnovy vdoskonalennia systemy osvity: dydaktychniy aspekt : kolektyvna monohrafiia / V. D. Sharko, H. S. Yuzbasheva, N. S. Sholokhova ta in. ; [za red. H. S. Yuzbashevoi]. – Kherson : KVZO “KhANO”, 2014. – S. 13-78.

Дендеренко А. А. Организация и результаты педагогического эксперимента по формированию профессиональной компетентности будущих судовых механиков.

В статье представлены особенности содержания и организации проведенного педагогического эксперимента по формированию профессиональной компетентности будущих судовых механиков средствами интеграции естественных и общетехнических дисциплин. Проанализированы результаты эксперимента и сформулированы выводы.

Ключевые слова: педагогический эксперимент, будущие судовые механики, профессиональная компетентность, ее составляющие и уровни сформированности, контрольная и экспериментальная группы.

Denderenko O. O. Organization and results of pedagogical experiment for the formation of professional competence of future marine engineers.

The article presents the specialty of the content and organization of the pedagogical experiment carried out on the formation of the professional competence of future marine engineers by means of integration of natural and general technical disciplines. The results of the experiment and the conclusions formulated are analyzed.

Keywords: pedagogical experiment, future ship mechanics, professional competence, its components and levels of formation, control and experimental groups.

УДК 371.7(1.04)

Дудка Т. Ю.

ВАЛЕОЛОГІЧНА ЦЕНТРОВАНІСТЬ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

У статті охарактеризовано глибину розробленості валеологічного питання рухової активності на канві історико-педагогічної минушини XIX – поч. XX ст. Проаналізовано вітчизняні підходи до обґрунтування окремих аспектів досліджуваної проблематики, зроблено акцент на необхідності підтримання оптимальних умов для зростання здорового підростаючого покоління.

Персоніфіковано питання участі професорсько-викладацького складу Університету св. Володимира у іноземних науково-практичних заходах XIX ст. з метою обговорення питань шкільної валеології.

Ключові слова: здоров'я, рухова активність, валеологія, захворюваність, діти.

Суспільство ХХІ ст. актуалізує завдання реформування освіти з метою врахування мінливих умов сьогодення, які продукують соціальне замовлення на всебічну розвинену та здорову особистість. Актуальність обраної проблематики підтверджена багатьма різногалузевими науковими напрямками, що підтверджує наявність певних протиріч у досліджуваному предметному полі. Занадто швидкі темпи перебігу життєвих подій в умовах дефіциту часу та високої психологічної напруженості, вступає на шлях емоційних переживань і як наслідок – зростання рівня захворюваності вихованців. Така негативна тенденційність особливо гостро віддзеркалюється у проблемі раціональної організації здорових освітніх умов, маркуючих продуктивне особистісне зростання майбутнього нашої держави.

Своєчасність обраної теми підтверджена низкою чинних нормативно-правових актів: законом України “Про освіту” (2014); Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ столітті (2002); Стратегією інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів (2010); Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013); Національною стратегією з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація” (2016).

Окресленню окремих аспектів досліджуваної проблематики присвячені наукові праці В. Андрущенка, Н. Дем’яненко, В. Сиротюка, О. Сухомлинської, М. Фіцули, Н. Фоменка тощо.

Сьогодні існує чимало підходів до визначення поняття “здоров’я”, яке обґрунтовується представниками різних наукових напрямів у міжцивілізаційному розрізі. З точки зору соціокультурного підходу, який актуалізує проблему соціалізації людини, феномен ототожнюється зі станом життєздатного оптимуму людини, повноцінне існування і природний саморозвиток якої продиктований рівнем підтримання біологічних, фізіологічних і психологічних надбудов [2].

Протягом ХІХ ст. вітчизняні педагогічні кола значну увагу приділяли проблемі коригування методичних рекомендацій, які торкалися ряду валеологічних проблем у розрізі існуючого освітнього процесу. Під впливом цілого ряду іноземних медичних конгресів, шкільна гігієна перетворилася у відносно самостійну галузь, відокремившись тим самим від шкільної охорони здоров’я [7].

Відомою є участь вітчизняного професорсько-викладацького складу Університету св. Володимира у цілій низці іноземних заходів, на яких активно обговорювалися питання шкільної валеології:

– Міжнародному медичному конгресі в Берліні (1890 р.): професори – Ф. Ергардт, В. Субботін, С. Чирбетов, К. Тритшель, М. Стуковенков, М. Обболонський; приват-доценти – І. Троїцький, М. Волкович;

– Міжнародному медичному конгресі лікарів у Римі (1893 р.): професори – Г. Рейнь, О. Коротнев;

– ХІ Міжнародному медичному з’їзді в Німеччині (1893 р.): професор М. Стуковенков [4] тощо.

Зокрема, учений М. Стуковенков був одним із перших столичних дослідників проблеми шкільної гігієни. Будучи активним учасником багатьох міжнародних науково-практичних заходів медичної тематики, педагог неодноразово актуалізував питання охорони здоров’я школярів. Представник вищої школи багато працював над розробкою теоретичної та практичної сутності фізичного розвитку вихованців, що розглядався ним у тісному взаємозв’язку із розумовим та моральним вихованням. Особливу увагу професор звертав на “...пропаганду знань зі шкільної і дитячої гігієни, діяльнісну участь у роботі місцевих суспільних організацій” [4].

Під впливом цілої низки соціокультурних процесів, протягом ХІХ – поч. ХХ ст. спостерігалось різке зростання зацікавленості громадської спільноти до питань охорони

здоров'я. На сторінках спеціалізованих видань популяризувалося обговорення проблем гігієни навчально-виховного процесу та організації здорового шкільного середовища в цілому. Свідченням цього є праця київського педагога М. Левитського "Про стан очей вихованців і про зміну їх стану протягом навчання..." (1909 р.) та інші опубліковані творчі доробки ученого у наступному столітті [3].

На поч. ХХІ ст. дослідник Т. Акбашев акцентував увагу на тому, що здоров'я є природним базисом існування індивіда, абсолютною та одвічною цінністю, яка позбавлена вартісних вимірів [1]. Системність поглядів ученого прослідковується на рівні обґрунтування науковцем трьох основоположних рівнів здоров'я людини:

– біологічний – поєднує у собі первинну досконалу саморегуляцію організму та ряд фізіологічних процесів;

– соціальний – слугує своєрідним мірилом соціальної активності та діяльнісних акцентів ставлення індивіда до світу;

– особистісний (психологічний) – актуалізує валеологічну проблематику та девальвує домінування в соціальному житті захворювань з метою ствердження оптимістичних позицій [1].

У педагогічних вимірах поняття здоров'я більшою мірою співвідноситься з успішністю та мобільністю індивіда у сучасному світі, що логічно поєднується з активною громадянською позицією та загальним ставленням до суспільних проблем охорони здоров'я. У такому науковому ключі феномен дитячого здоров'я актуалізований не лише об'єктивною необхідністю збереження та підтримання стану валеологічної рівноваги, а передусім – цілеспрямованим розвитком та саморозвитком, зорієнтованим на підтримання основних завдань повноцінної реалізації визначених функцій освітніми закладами.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що валеологічна проблематика не є нововідкриттям у педагогічній науці. Фізичне і психічне здоров'я підростаючого покоління у різних хронологічних розрізах було спадковою цінністю, яка передавалася від фізично здорових батьків своїм нащадкам та ототожнювалася з головним показником успішної діяльності індивіда, який повсякчас працював над забезпеченням здорових умов життєдіяльності.

На поч. ХХ ст. західний дослідник С. Гессен, узагальнивши багатовіковий педагогічний досвід у валеологічному обрисі дійшов до єдиного висновку, що численні проблеми освітньої сфери в більшій мірі є наслідком ігнорування феномена гігієна, що приводить до негативних наслідків у тому числі й летальних. Педагог зауважив, що робота вихователя з вихованцями повинна ґрунтуватися на знанні методів та засобів, які здатні підвищити рівень працездатності дитячого організму, активізувати протистояння шкідливим впливам, а також звернути увагу суб'єктів пізнання на необхідності дотримання належних умов для фізичного та психічного здоров'я дітей.

За останні десятиліття медична наука нагромадила достатню кількість фактажного матеріалу, який обґрунтовує об'єктивну необхідність підтримання загального рівня здоров'я дітей, що сьогодні потребує глибинного переосмислення і, передусім, педагогічного переосмислення та раціонального обґрунтування.

Зміст туристично-екскурсійної роботи з дітьми досі залишається малодослідженим питанням у педагогічній теорії. Свідченням цього є і той факт, що сучасні умови, на жаль, марковані високими показниками рівня захворюваності дітей, спровокованої розладами діяльності різних органів. Зокрема, кількість респіраторних і простудних захворювань у сучасних реаліях набуває стихійного характеру. У багатьох випадках, діти дошкільного віку вже страждають від наслідків дефіциту рухової активності та незагартованості. Враховуючи той факт, що фізичне здоров'я індивіда органічно співвідноситься із психічним та емоційним благополуччям, тому новітні педагогічні пошуки повинні націлюватися на оптимізацію глобальних деформацій, не обмежуючись, таким чином, лише медичними заходами.

Практична реалізація ключових завдань, пов'язаних із підтриманням фізичного стану здоров'я дітей, активізувала необхідність аргументування можливостей застосування у практичних умовах найбільш прийнятних форм туризму, здатних підтримати здорове зростання підростаючого покоління.

Сучасні реалії актуалізували об'єктивну необхідність зорієнтування існуючої освітньої системи на передання дітям такого багажу знань, який би забезпечив виконання наявного соціального замовлення на раціоналізацію охорони здоров'я дітей. Ґрунтовний аналіз літературних матеріалів дозволив виокремити ключові фактори освітнього процесу, забарвлені негативною валеологічною динамікою. В особливо несприятливих умовах опинилися діти, які навчаються у спеціалізованих освітніх закладах (зі складними навчальними планами), або закладах із розвиваючими експериментальними програмами, де передбачена присутність певних невідповідностей у перерозподілі навчального навантаження по відношенню до суб'єкта пізнання та наявних фізичних можливостей.

Дослідниця Т. Сергєєва, теоретично обґрутовуючи проблему розвивального навчання, прийшла до висновку, що слід раціоналізувати навчальне навантаження школярів шляхом зменшення об'єму домашнього завдання та зниження рівня тривожності [6].

На основі даних дослідження педагога М. Бєрулава рельєфно відтворено, що факти організації освітнього процесу для дітей з невисоким рівнем вікового психічного розвитку породжуються домінуванням образно-чуттєвого сприйняття світу, а розвивальне навчання трансформується в "організовану дезадаптивність", завдаючи, таким чином, значної шкоди здоров'ю дітей. До переліку факторів, які негативно позначаються на стані здоров'я дітей, відносять надмірну інтенсифікацію навчального процесу, недотримання фізіологічно-гігієнічних вимог під час організації навчального процесу, збільшення об'єму навчального навантаження, невідповідність програм і технологій навчання віковим та індивідуальним особливостям дітей, безконтрольне введення інновацій, зменшення необхідного об'єму добової рухової активності, некомпетентність педагогів у спектрі проблем оздоровчої рекреації тощо [2].

Узагальнюючи викладене, можемо зробити висновок, що педагог є професійно відповідальною особою за збереження здоров'я своїх підопічних у процесі функціонування навчально-виховного процесу, а тому повинен вживати необхідних заходів для формування у дитини усвідомленого ставлення до власного здоров'я. Лише комплексний підхід до справи забезпечить подолання негативних факторів, які провокують виникнення у дітей стресових навантажень, приводять до руйнації механізмів саморегуляції фізіологічних функцій та розвитку хронічних захворювань.

Використана література:

1. *Акбашев Т. Ф.* Валеопедагогика как система / Т. Ф. Акбашев // Проблемы педагогической валеологии. – Санкт-Петербург, 1997. – С. 7-10.
2. *Бєрулава М. Н.* Теория и практика гуманизации образования / М. Н. Бєрулава. – Москва : Гелиос, 2000. – 336 с.
3. *Левитский М. А.* О состоянии глаз учащихся и об изменении их преломляемости в течении учения: (По данным осмотра учащихся в сельских и городских средних школах) / М. А. Левитский. – Киев : Тип. Ун-та св. Владимира акционер. о-ва печ. дела Н. Т. Корчак, 1909. – 171 с.
4. *Осовский Е. Г.* Деятели общественно-педагогического движения и педагоги Русского Зарубежья. 150 биографий. / Е. Г. Осовский. – Саранск : Изд-во Мордов. пед. универ. им. Крянгэ, 1997. – 99 с.
5. *Приступа Е. Н.* Теоретико-методологические основы индивидуального социального здоровья детей школьного возраста: социально-педагогический аспект : монография / Е. Н. Приступа. – Москва, 2007. – 258 с.
6. *Сергеева Т. Б.* Социальное здоровье: философский аспект : учебное пособие / Т. Б. Сергеева. – Ставрополь, 2003. – 2 с.
7. *Шинвалова А. Н.* Зарождение школьного здравоохранения в России / А. Н. Шинвалова. – Москва : МПА – Пресс, 2006.

References:

1. Akbashev T. F. Valeopedagogika kak sistema / T. F. Akbashev // Problemy pedagogicheskoy valeologii. – Sankt-Peterburg, 1997. – S. 7-10.
2. Berulava M. N. Teoriya i praktika gumanizatsii obrazovaniya / M. N. Berulava. – Moskva : Gelios, 2000. – 336 s.
3. Levitskiy M. A. O sostoyanii glaz uchashchikhsya i ob izmenenii ikh prelomlyaemosti v techenii ucheniya: (Po dannym osmotra uchashchikhsya v selskikh i gorodskikh srednikh shkolakh) / M. A. Levitskiy. – Kiev : Tip. Un-ta sv. Vladimira aktsioner. o-va pech. dela N. T. Korchak, 1909. – 171 s.
4. Osovskiy Ye. G. Deyateli obshchestvenno-pedagogicheskogo dvizheniya i pedagogi Russkogo Zarubezhya. 150 biografii. / Ye. G. Osovskiy. – Saransk : Izd-vo Mordov. ped. univer. im. Kryange, 1997. – 99 s.
5. Pristupa Ye. N. Teoretiko-metodologicheskie osnovy individualnogo sotsialnogo zdorovya detey shkolnogo vozrasta: sotsialno-pedagogicheskiy aspekt : monografiya / Ye. N. Pristupa. – Moskva, 2007. – 258 s.
6. Sergeeva T. B. Sotsialnoe zdorove: filosofskiy aspekt : uchebnoe posobie / T. B. Sergeeva. – Stavropol, 2003. – 2 s.
7. Shinvalova A. N. Zarozhdenie shkolnogo zdavookhraneniya v Rossii / A. N. Shinvalova. – Moskva : MPA – Press, 2006.

Дудка Т. Ю. Валеологическая центрированность двигательной активности как предмет историко-педагогического анализа.

В данной статье охарактеризованы глубину разработанности валеологического вопроса двигательной активности на канве историко-педагогической прошлого XIX – нач. XX в. Проанализированы отечественные подходы к обоснованию отдельных аспектов исследуемой проблематики, сделан акцент на необходимости поддержания оптимальных условий для роста здорового подрастающего поколения.

Персонифицировано вопрос участия профессорско-преподавательского состава Университета св. Владимира в иностранных научно-практических мероприятиях XIX в. с целью обсуждения вопросов школьной валеологии.

Ключевые слова: здоровье, двигательная активность, валеология, заболеваемость, дети.

Dudka T. Yu. Valeologicheskaya centering of motor activity as a subject of historical and pedagogical analysis.

This article describes the depth of elaboration of the valeological question of motor activity on the canvas of the historical and pedagogical past XIX – early. Twentieth century The domestic approaches to the substantiation of certain aspects of the studied problem are analyzed, the emphasis is placed on the need to maintain optimal conditions for the growth of a healthy younger generation.

Personalization of the issue of the participation of the teaching staff of the University of St. Volodymyr in foreign scientific-practical events of the nineteenth century with the purpose of discussing issues of school valeology.

Keywords: health, motor activity, valeology, morbidity, children.

УДК 378.011

Завгородня Т. К.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ

У статті окреслено педагогічні умови підготовки фахівців з туризму в контексті історіографічного аналізу. Охарактеризовано такі різновиди професійної компетентності фахівців: персональна, спеціальна, соціальна, поліпрофесійна тощо.

Підкреслюється, що компетентність туристичних фахівців є поєднанням професійної підготовки та діяльності, яка віддзеркалює рівень готовності майбутнього спеціаліста до особистісного та кар'єрного зростання, успішної реалізації покладених на нього функцій.